SCIAGRAPHIA SECRETIONIS ANIMALIS, QUAM PRÆSIDE DN. JOH. MAURICIO...

Johann Moritz Hoffmann

J. J.

Perioche I.

SEcretio animalis eſt particularum fluidarum, colore, ſapore, odore, conſiſtentiâ, aliisq; qualitatibus mechanicis differentium, retinendarum & excernendarum, utilium & inutilium, ex aere vitali, aſſumtis, chylo, ſangvine, ſero, lymphâ, & interfluis ſpiritibus, in poris, meatibus, & intercapedinibus, fibrarum, glandularum, membranarum, vaſorum, tubulorum, viſcerumq; inde compoſitorum, varie dimenſis & modificatis, mediante motu tam inteſtino quam progreſſivo facta ſegregatio.

II.

Eademq; animalis vocatur, quatenus in corpore animali vivente peragitur, & pro objecto materiali habet aerem, aſſumta eſculenta & potulenta, chylum, ſangvinem, ſerum atque lympham, & ſpiritus interfluos, ex quibus e. g. in naribus, pulmonibus, canali alimentorum, nec non canali ſangvinis &c., particulæ, quæ ante junctione aliquâ tenebantur, dirimuntur, ſecernuntur, & ſecedunt.

III.

Organa ſecretoria conſtituunt fibræ, glandulæ conglomeratæ ſeu vaſculoſæ, conglobatæ ſeu muſcoſæ, conglutinatæ, congregatæ, nutriciæ, mucoſæ, miliares, aliæq; nondum perſpectæ innominatæ, membranæ, vaſa ſangvifera, lactea, lymphatica, nervi, tubuli, viſceraq; exinde compoſita, poros, meatus, intercapedines, conformatione quoad figuram, amplitudinem vel anguſtiam, ſitum, numerum, connexionem &c. variantes nacta.

IV.

Cauſæ verò efficientis, ſegregantis, impellentis & propellentis, rationem habet humorum ſpirituumq; motus tàm inteſtinus quàm progreſſivus, uterq; ſano ſenſu localis dicendus, primam ultimamq; vitæ choream ducens.

V.

Uſus ſecretionis nominatæ eſt ſeparatio particularum diverſarum, vel retinendarum e.g. chyli, lymphæ, &c. vel excernendarum, earundemq; & utilium e. g. ſeminis, lactis, &c. & inutilium, halituum, ſudoris, urinæ &c.

VI.

Clarioris intercâ doctrinæ gratiâ, quando ſecretionem animalem veluti in tabulâ repræſentare animus eſt, eandem nunc diſpeſcemus in externam, quæ in peripheriâ ſeu ambitu corporis exteriori & artubus extremis, partibusq; ibidem præſentibus continentibus contentis & impetum facientibus fit, & certo reſpectu ſub ſenſum cadit externum; atque internam, quæ intra trium ventrium

trium cavitates insignes cum inclusis peragitur, & tùm ad individui conservationem, tùm ad speciei propagationem comparata notatur.

VII.

Ab externâ igitur exorsuris obvenit primò omnium habituum resolutorum evaporabilium ♁eo-♀eo-♂so-♀eo-☿eorum sub transpiratione insensili, vel eorundem cum uberiori fero condensatorum, & guttularum formam nactorum sub sudatione, in glandulis subcutaneis & cutis cuticulæq; poris veluti vasis excretoriis; pinguedinis ex oleoso-salino pinguibus chyli & lymphæ portionibus in stris sacculisq; membranaceis, & interpositis glandulis minimis, membranâ adipo-carnosa, integumentorum communium classi adscriptâ, suffultis; seri humectantis in glandulis membranæ musculorum communi intertextis; chyli in glandulis nutricia juxta latera vasorum sanguinem partibus advehentium fitis, ad cuticulam, cutem, partesque subjacentes quascunque membranaceas, carnosas, glanduloſas, nec minùs cartilagineorum osseorumq; filamentorum interstitia, beneficio spiritus animalis per nervos affluentis, & extrema horum oscula pervadentis, assimilandi; succi medullaris oleosi ad ossium cellulas & cavernulas minores, vel medullæ similis ad cavitates eorundem mediaas ampliores, utriusq; ossium temperiem servantis, fissuræq; periculum sub motu aut incalescentiâ vehementiori prohibentis, in glandulis secretoriis vesiculosis; humoris mucilaginosi, albumini ovorum æquiparandi, pro lubricatione motum articularem facilitante, in glandulis mucilaginosis intra junctarum interstitia & tendinum quorundam intervalla positis; lymphæ in glandulis conglo-

batis numerosis hinc inde occurrentibus, membranis, arteriarum extremitatibus, appensisq; tubulis secretoriis, speciatim in parotidibus conglobatis, canaliculis lymphaticis sub cute genarum, glandulis occipitalibus, cervicalibus, jugularibus, thyroidæis, axillaribus, intercostalibus, glandulis & vasis lymphaticis manuum seu artuum superiorum per intermedias glandulas ad venas jugulares & subclavias, in lumbalibus, inguinalibus, pedumq; seu artuum inferiorum glandulis & vasis lymphaticis per glandulas muscosas iliacasve ad saccum chyliferum, adeoq; a circumferentiâ versus centrum tendentibus, eoq; lympham revehentibus, secretio.

VIII.

Sub externâ porrò, quia in sensum externum incurrit, comprehendi potetit, materiæ pilorum & unguium nutriciæ oleagineo gelatinoso-terreo-salinæ, in bulbis & fibris radicalibus; ceruminis, bilis prosapiam colore & sapore referentis, in glandulis sub pelle meatus acustici; lacrymarum in caruncula lacrymali, innominatâ, phlebaricisq; glandulis, & earundem vasis excretoriis; mucinarium in glanduloso tunicæ harum internæ contextu, & punctis lacrymalibus utrinq;, continuato ductu; salivæ in glandulis maxillaribus superioribus, & propinquis novis *Nuckianis*, maxillaribus inferioribus, sublingvalibus, palatinis, buccarumq; conglomeratis, tributum suum huc etiam exsolventibus aquæductu Fallopiano, ductibus lacrymalibus, & vasis narium propriis serum per patentes satis meatus pone dentes superiores ad palatum deponentibus, sputi mucosi in tonsillis; lactis, chyli soboles, in mammarum glanduloso ubere, & ductibus seu tubulis lactiferis ac teretis continuatus papillas pertun-

denti-

dentibus; in maribus feminis genitalis, cum fero diluente proſtatarum accedente, ſub *cuvette* conjugiali foras per canalem feminis & urinæ effuſioni famulantem; in feminis feri lymphatico-viſcoſi in glandulis vaginæ uterinæ, proſtatis muliebribus & lacunis; menſium & lochiorum in vaſculorum vaginæ & reſpectivè uteri ſangviferorum oſtiis tubulisq; conniventibus; hæmorrhoidum in vaſis hæmorrhoidalibus tàm internis quàm externis; urinæ in urethrâ a cervice veſicæ exporrecta, potioris ſexus longiori, ſequioris breviori; denicq, alvinarum fæcum in inteſtini recti extrema aperturâ, eveniens ſecretio.

IX.

Interna ſecretio ad individui conſervationem neceſſaria, ut diſtinctè à nobis recenſeatur, ſecundùm ventrium trium ſeriem inveſtiganda erit. In ſupremo ergò ventre, robuſtis cranii mœnibus cincto, in meningum poris, & cumprimis piæ plexibus reticularibus ſanguiferis innumeris, feri aquei roridi pro fibris membranaceis humectandis, ſpirituumq; animalium vehiculo commodi; in glanduloſo cerebri ac cerebelli cortice exteriori, & ei reſpondente oblongatæ ac ſpinalis medullæ medio, tùm in ipsâ medullari utrobivis præſente ſubſtantiâ fibrosâ, ſpirituum animalium ex ſanguinis ſale volatili oleoſo puriſſimo, cum aëreis elaſticis moleculis, tàm in pulmonibus admixtis, quàm per oſſis ethmoidis foraminula admiſſis, exaltato oriundorum; in plexus choroidis vaſculis, mediantibus glandulis interſperſis plurimis, ipſaq; glandulâ pineali, plexui modo nominato firmando præcipuè deſtinatâ, feri ſuperflui vapidi ad ventriculos cerebri anteriores communiter dictos binos, inde ad tertium veluti convallem, infundibulum ſubtenſum, glandulamq;

dulamq; ſubjectam pituitariam, & demum per oſſis ſphænoidis cavernulas errabundas ad venas jugulares; humoris aquei in ductibus oculorum aquoſis novis, *Nuckii* induſtriæ debitis, ex arteriarum carotidum ſanguiferis ramulis ad corneam usq; exporrectis, aëris in ore per aquæductum *Fallopianum* ad caviratem tympani aſſurgentis, & poſtea effœti vaporoſo-aquei per eundem reciproco commeatu deſcendentis, ſecretio.

X.

In medio ventre, ex alterno oſſium carniumq; ordine conſtructo, lymphæ in pleurâ, mediaſtino, pericardio, thymo, pulmonum membranâ exteriori, glandulis plurimis ſub tunicâ interiori bronchi & bronchiorum ſeuintegræ cannæ pulmonum reconditis, aliisq; vagis juxtâ bronchi divaricationem adnatis, tunicâ cor ambiente, diaphragmatis ſuperficie ſuperiori, ad ductum chyliferum, venas ſubclavias, & jugulares, intercedente glandularum quarundam intermediarum conſortio, remandandæ; pinguium globulorum in ſtriis ſeu ſaccullis membranaceis baſi cordis præcipuè inſtratis; aerearum demq; particularum medtarum ſanguini ſub inſpiratione pro ſervando elateris interni & ambientis æquilibrio, ac coloris coccinei ſplendore, in pulmonum fiſtulis æoliis extremis annexisq; veſiculis orbicularibus affociandarum, & exinde habituum aëreo aqueo ſalſo-terreo-ſulphureo-vaporoſorum ſub exſpiratione ſuccedens, ſecretio.

XI.

In ventre imo, anteriùs integumentorum & muſculorum craſſiori ambitu, poſteriùs autem oſſibus amplis circumſcripto, talis multiplex quoq; obſervatur; & quidem

dem in Omento pinguedinis ad ſacculos ſeu ſtrias membranaceas vaſculaq́, adipoſa colligendæ; in ventriculi tunicâ vaſculoſo glandulosâ liquoris gaſtrici per arterias adducti, & ſpirituum per nervos adveniente frequente connubio, aerisq́, interfluì elatete, animati, aſſumtorum compagem ſolventis, & particulas oleoſo-ſalinas (dum aqueis ſeſe jungunt, albicantes) extrahentis; in canalis ventriculi ſuperioris ſive œſophagi cruſtâ villosâ tenuiſsimâ, & ſub tunicâ nervea conſpiciendis glandulis congregatis, liquoris ſalivæ ſimilis, lubricandæ verò aſſumtorum viæ regiæ ſimul idonei; in canalis ventriculi inferioris ſeu inteſtinorum periſtromate villoſo & glandulis quà gregalibus quà ſporadicis lymphæ & pituitæ inteſtinalis diluendis ibi contentis & lubricandæ excernendorum viæ ſubſervientis; in eodem periſtromate villoſo chyli ad vaſa lactea primi generis mediante motu inteſtinorum periſtaltico ulteriùs exprimendi, & citra alvinas fæces eliminandas colligendi; in meſenterii glandulâ centrali majori, Pancreas Aſellu cognominatâ, & reliquis minoribus incerto ordine diſpoſitis, rurſus chyli magis depurandi & ad ulteriorem ſpirituaſcentiam evehendi, tùm ad vaſa lactea ſecundi generis transmittendi; in arteriis meſentericis ad inteſtinalem tunicam nerveam hiantibus ſeri lymphatici; in pancreatis conglomeratâ glandulâ ſucci pancreatici, in gratiam diluendi & attemperandi chyli per ductum proprium ad duodenum exundantis; in epatis glandulosis acinis bilis oleoſo-flavo ſalino-terreo-aqueæ, per vaſa excretoria ſcil. ductus epatici & cyſtepatici novi ramos ad truncum & folliculum felleum, dein ex illo continuò, ex hoc autem per intervalla ſub fibrarum conſtrictione, aut viſcerum accumbentium preſſione, ad ductum cholidochum veluti alveum, & per commune cum ductu pancreatico oſtium

conſequentet ad duodenum, pro chylo ex fæculentiarum lentore evolvendo, ſulphureq; balſamico ringente imprægnando; in aſpredinibus glandulosis interionbus folliculi fellei humoris oleagineo mucoſi tunicam proximam adverſus bilis acrimoniam defendenris; in lienis corpuſculis ovalibus, cellulisq; fibroſis, ſpiritus ſalino-volatilis aërei pro fluiditate ſpirituosâ ſanguinis conſervandâ, bilisq; in epare ſequeſtratione facilitandâ, in renibus ſuccenturiatis liquoris atrabiliari ſangvini per eorum venas pro præcavendâ hujus coagularione vel grumeſcentiâ reddendi, in renibus ipſis, ex glandulis & fibris rubulatis conipoſitis, ſeri excrementitii ſeu urinarii, dehinc ultenùs per caruncuias papillares appenſosq; infundibuli ſiphunculos in ureteres & veſicam veluti receptaculum & lagenam aſſervantem deſtillantis; nec minùs in glandulosо ureterum & veſicæ inrrinſeco contextu, mucì lubricanris, contra ſalſedinem urinæ tunicam nerveam munientis; deniq; lymphæ in vaſis lymphaticis, perìonæi, ventriculi partis ſuperioris, hepatis ſuperficiei tàm concavæ quàm convexæ, veſiculæ felleæ, lienis membranæ exterioris, glandularum, ſacrarum, meſenterii, meſocoli, arteriarum iliacarum, ſimæ & gibboſæ renum partis, teſtium maſculinorum tunicæ albugineæ, ovariorum ſemineorum & uteri, ſecretio.

XII.

Et hæc de ſecretione individui conſervationem ſpectante ὡς ἐν τύπῳ καὶ σκιαγραφίᾳ propoſuiſſe ſufficiat; nunc pauris de alterâ, ſpeciei propagationem attinenre, loquemur: Ubi notabilis eſt in ſexu maſculino ſeminis genitalis ex chyli flore, ſpirituum copiâ turgeſcente, in teſtium epididymidumq; vaſculis ſeminalibus & interſpersis glandulis,

dulis, vaſorum deferentium & veſicularum ductibus binis excretoriis caruncularam urethræ præfixam pertundentibus, vehiculiq; ſeroſi in proſtatis glanduloſis, ſecretio; In ſexu femineo, materiæ ſeminalis intra ovula detentæ, ex chyli cum arterioſo ſpermatico ſanguine affluentis moleculis ſubtiliſſimis ſero ſummè ſpirituoſo involutis conſervatoria; ovulorum factâ conceptione ab ovario per aperturam membranæ inveſtientis ad oviductus & uterum abſcedentium; ſucci nutricii in fibrillis ab ovulis abſcedentibus ruptis extillantis, & conceptione factâ caruncularum, ſedes ovulorum occupantium, ſpeciem aſſumentis; mucı oviductus lubricantis in tunugine interiori glandulosâ; fluidi materni ſeroſochyloſo aerei nutricii & vitalis in uteri membranis, nec non lacunis, ac placentâ uterinâ, ſecretio: Tandem in fœtu peculiaris ſanguinis chyloſi viſcidi per arterias umbilicales ad venæ homonymæ propagines tendentis in placentâ; urinæ in urachо ad tunicam urinalem; ſeri nutricii ſuperflui in aurium, oculorum, narium, oris, mammillarum & ſubcutaneis glandulis ad cavitatem amnii, ſecretio ſpeciatim attendi meretur.

O. A. M. D. G.

ΕΠΙΜΕΤΡΑ.

I.

Ad ſecretionis animalis perficiendum negocium fermenta particularia citra neceſſitatem in ſubſidium vocantur.

II.

Glandulæ ſolæ adæquata ejusdem ſecretionis organa minùs rectè ſtatuuntur.

III.

Vagitum uterinum fœtus non reputamus impoſſibilem.

IV.

In contuſionibus, percuſſionibus, lapſu, alisque Leſionibus à cauſis externis violentis factis, tametſi nullum veſtigium extrinſecus appareat, interiora tamen enormius laſa & dilacerata eſſe poſſunt.

V.

Nec ex pulmonum fœtu mortuo exciſorum in aquâ ſubmerſione, hujus in utero jam prægreſſam mortem, nec ex innatatione eorundem, vitam extra uterum, certo & infallibiliter determinare licet.

VI.

Femine utero gerentes, quocunq; etiam geſtationis tempore internecionem fœtus & abortum procuraverint, pœnam ordinariam promererentur, quia diſtinctio inter fœtum animatum & animatum nulla, nullam etiam criminis diſparitatem facit.

99 93901